

SOSIAALITAITO OY

SOCIALKOMPETENS AB

Toimintasuunnitelma

2003 - 2004

11.6.2003

Sisällysluettelo

Esipuhe

Tiivistelmä

1 Sosiaalialan osaamiskeskustoiminta

2 Sosiaalitaito Oy – Socialkompetens Ab:n lähtökohta vuonna 2003

3 Sosiaalitaito Oy:n tavoitteet ja toiminta-idea

4 Sosiaalitaito Oy:n toiminta vuosina 2003-2004

4.1 Seudullinen yhteistyö

4.2 Sosiaalitaito Oy osaamisen areenana

4.3 Sosiaalitaito Oy tutkimuksen ja käytännön yhdistäjänä ja välittäjänä

4.4 Sosiaalitaito Oy käytännön arjen työn ja kehittämistyön tukijana ja alan osaajien kohtauspaikkana

4.5 Informaatioteknologian hyödyntäminen sosiaalialan kehittämistyössä

5 Talous ja henkilöstö

6 Viestintä ja tiedottaminen

7 Toiminnan arviointi ja kehittäminen

8 Etelä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen (ESO)toiminta

9 Yhteystiedot

Liitteet

Liite 1. Valtakunnallinen osaamiskeskusneuvottelukunta

Liite 2. Sosiaalitaito Oy – Socialkompetens Ab:n hallitus

Liite 3. ESO:n (Etelä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus) ohjausryhmä

Esipuhe

Hyvä lukija, kädessäsi on Sosiaalitaito Oy – Socialkompetens Ab:n ensimmäinen toimintasuunnitelma vuosille 2003-2004. Toimintasuunnitelma on normaalia laajalaisempi sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan kuvaus, sen tarkoitus on avata sitä ympäristöä, jossa yhtiö toimii, ja joka sen toimintaa säätelee.

Sosiaalitaito Oy:n ensimmäinen toimintavuosi on takana. Ensimmäinen vuosi oli toiminnan käynnistymisen, henkilöstön palkkaamisen ja perehdytyksen sekä toimintaympäristöön tutustumisen vuosi. Valtakunnallisella tasolla vuosi 2002 oli myös sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan perustehtävän ja roolin määrittelyä sekä verkostoitumisen aikaa.

Sosiaalitaito Oy:n alueella käynnistettiin yhteistyötä alueen vaikuttajien ja ammattilaisten kanssa ja luotiin kehittämistyön verkostoja. Sisällöllinen kehittämistyö käynnistettiin. Kaikki tämä perustui vahvasti yhteistyöhön alueen kuntien sosiaalialan ammattilaisten ja muiden sidosryhmien kanssa.

Toimintasuunnitelma vuosille 2003-2004 perustuu siihen työhön, jota on tehty jo sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan suunnitteluvaiheessa, toiminnan käynnistyessä Sosiaalitaito Oy:n henkilöstön kesken, sekä aktiivisessa hallitustyöskentelyssä. Nyt kirjoitettu toimintasuunnitelma ohjaa Sosiaalitaito Oy:n toimintaa.

Toimintasuunnitelman alussa on lyhyt tiivistelmä, johon on koottu keskeiset toiminnan painopistealueet vuosina 2003-2004.

Järvenpäässä 11.6.2003

Sosiaalitaito Oy – Socialkompetens Ab:n hallitus

Tiivistelmä

Sosiaalitalo Oy:n tavoitteena on pitkäjänteinen kehitys. Tiivistelmässä ovat ne toiminnot, jotka toteutetaan tai joiden toteutus aloitetaan vuonna 2003.

Sosiaalialan ammattilaisten verkostot

- käynnistetään sosiaalityön yhteistyöryhmän toiminta, vahvistetaan sosiaalijohdon ja ammattilaisten yhteistyöryhmien ja vertaisfoorumien työskentelyä

Yhteistyö yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kanssa

- tiivistetään verkostoa alueen keskeisten alan kouluttajatahojen (Helsingin yliopisto, DIAK, Laurea, SydVäst, Heliä, Stadia) kanssa alueellisen tutkimus- ja kehittämistyön, harjoittelijavaihdon ja opinnäytetöiden organisoinnin kehittämiseksi

Alueellisen yhteistyön edistäminen

- luodaan hyvät yhteistyösuhteet aluekehittämislain tarkoittamien alueohjelmien kanssa sosiaalialan näkökulmasta (mm. palvelujen rakenteiden ja palvelujärjestelmien kehitys)
- laaditaan sosiaalialan erityispalvelujen seudulliset suunnitelmat (VEP-hanke), kartoitetaan osana ESO:a erityispäivähoitoon liittyvät keskeiset tekijät sekä selvitetään mahdollisuudet käynnistää alueellinen erityislastentarhanopettajien
- (pätö-/poikkeus-) koulutus
- vastataan valtakunnallista väestöpohjaa vaativien erityispalvelujen välittämisestä annettavan ohjeistuksen mukaisesti

Informaatio- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

- kartoitetaan sosiaalialan informaatioteknologian kehittämistyöhön liittyvät tarpeet kunnissa, laaditaan kehittämishankesuunnitelma sekä kartoitetaan rahoitusmahdollisuudet
- tiivistetään yhteistyötä Stakesin kanssa (Sosiaaliportti, informaatioteknologian hyödyntäminen)

Käynnistyneet hankkeet

- jatketaan sosiaalitaloustieteen verkoston kehitystyötä yhdessä Uudenmaan liiton kanssa
- jatketaan jo käynnissä olevien hankkeiden toteutusta, mm.
 - Sosiaalityö poliisilaitoksella
 - Yksin ja yhdessä
 - Lastensuojelun kriisipäivystyksen järjestäminen
 - Valtakunnalliset perhetukipäivät
 - Matkalla kumppanuuteen
 - Nuorten työpajojen TQM
 - eSoske (ESO)
- osallistutaan hankkeiden suunnitteluun, mm.
 - Psykososiaalinen päihdehoito ja kuntoutus
 - Equal-hanke
 - lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn liittyvät kuntien ja alueiden hankkeet (useita)
 - Sosiaalialan työhyvinvointi ja mentorointi (ESO)
- osallistutaan arviointikäytäntöjen ja menetelmien kehittämistyöhön ESO:ssa
- osallistutaan aktiivisesti muiden sosiaalialan osaamiskeskusten verkoston toimintaan

1 Sosiaalialan osaamiskeskustoiminta

Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan tarkoituksena on luoda ja ylläpitää koko maan kattava alueellinen yhteistyörakenne sosiaalialan perus- ja erityisosaamisen edistämiseksi sekä sosiaalialan alueellista yhteistyötä edellyttävien erityisosaamista vaativien erityispalvelujen ja asiantuntijapalvelujen turvaamiseksi. Sosiaalialaan kuuluu myös varhaiskasvatus. Toiminnasta vastaavat alueelliset sosiaalialan osaamiskeskukset, joiden toimialueet kattavat kaikki maamme kunnat. Ruotsinkielisen väestön tarpeita varten on lisäksi ruotsinkielinen osaamiskeskus. Länsi- ja Keski-Uudenmaan alueella sosiaalialan osaamiskeskustoimintaa harjoittaa Sosiaalitaito Oy – Socialkompetens Ab, jonka osakkeenomistajina on alueen 20 kunnasta 19. Sosiaalitaito Oy on Etelä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen (ESO) yksikkö. ESO on yksi maamme kahdeksasta alueellisesta ja yhdestä ruotsinkielisestä sosiaalialan osaamiskeskuksesta.

Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta säädetty laki määrittelee osaamiskeskusten tehtävät. Kunkin osaamiskeskuksen tehtävänä on toimialueellaan turvata:

- 1) sosiaalialalla tarvittavan asiantuntemuksen kehittyminen ja välittyminen;
- 2) peruspalvelujen kehittyminen sekä erityisosaamista vaativien erityispalvelujen ja asiantuntijapalvelujen kehittyminen ja välittyminen;
- 3) sosiaalialan perus-, jatko- ja täydennyskoulutuksen ja käytännön työn monipuolinen yhteys;
- 4) sosiaalialan tutkimus-, kokeilu- ja kehittämistoiminnan toteutuminen; sekä
- 5) muiden 1 §:n 1 momentin tavoitetta palvelevien tehtävien toteutuminen.

Sosiaalitaito Oy – Socialkompetens Ab vastaa näiden lakisääteisten tehtävien toteutumisesta omalla toiminta-alueellaan sen erityispiirteet huomioon ottaen.

Lisäksi osaamiskeskusten tehtävänä on turvata valtakunnallista väestöpohjaa edellyttävien erityisosaamista vaativien erityispalvelujen ja asiantuntijapalvelujen kehittyminen osaamiskeskusneuvottelukunnassa erikseen sovittavan työnjaon pohjalta.

Sosiaalialan osaamiskeskusten pyrkimyksenä on laaja-alainen sosiaalialan perusosaamisen vahvistaminen verkostojen ja yhteistyön avulla. Sosiaalialan osaamiskeskusten toiminnassa on keskeistä luoda, vahvistaa ja ylläpitää laaja-alaisia yhteyksiä sosiaalialan käytännön työn, koulutuksen (perus-, jatko- ja täydennyskoulutus), soveltavan tutkimuksen ja kehittämistoiminnan välillä. Tavoitteiden toteutuminen edellyttää monipuolista, joustavaa ja sitoutunutta yhteistyötä ja dialogia valtakunnallisten, alueellisten ja seutukunnallisten toimijoiden kesken. Käytännössä tämä tarkoittaa uudenlaisten rakenteiden luomista ja ylläpitämistä. Yhteistyön pohjana on hyvä alueen kuntien, muiden toimijoiden ja sosiaalialan erityisolosuhteiden tuntemus.

2 Sosiaalitaito Oy:n lähtökohdat vuonna 2003

Uudenmaan sosiaalialan osaamiskeskuksen (USO) suunnittelu käynnistyi keväällä 2001 ja suunnittelua johti Uudenmaan liitto. Osakeyhtiöpohjaiseen sosiaalialan osaamiskeskukseen päädyttiin jäsenkuntien esityksestä. Osaamiskeskuksen toimintamalli, tehtävät ja käytännöt muotoutuivat vuoden 2001 loppuun mennessä. Sosiaalitaito Oy – Socialkompetens Ab perustettiin 14.12.2001.

Vuoden 2002 alussa sosiaalialan osaamiskeskustoiminta sai tuekseen puitelain (1230/2001), asetuksen (1411/2001) ja pysyvän, osittaisen valtionavustuksen. Tämän lisäksi Sosiaalitaito Oy:n kunnat ovat sitoutuneet osakassopimuksen mukaiseen toiminta-avustukseen vuosittain. Valtakunnallinen sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunta (liite 1) on asetettu linjaamaan valtakunnallisen sosiaalialan osaamiskeskusverkoston työtä 31.12.2005 päättyvällä toimikaudella. ESO:a valtakunnallisessa neuvottelukunnassa edustavat vuoden 2003 loppuun varsinaisena jäsenenä kehitysjohtaja Merja Salmi, Sosiaalitaito Oy ja varajäsenenä kehityspäällikkö Matti Tuusa, ESO.

Toimintaympäristö

Sosiaalitaito Oy:n alueella on noin 360 000 asukasta, 20 kuntaa, joista 19 on yhtiön osakkaana. Kuntien koko vaihtelee noin 1250 asukkaasta yli 40 000:een.

Toimintaympäristön asettamia haasteita sosiaalialan kehittämisen kannalta ovat:

- laaja maantieteellinen alue
- kuntien vaihtelevuus: nk. urbaanit kaupungit ja ”maaseutukunnat”, kokoerot
- pääkaupunkiseudun läheisyys, metropolialue
- väestörakenteen vaihtelut: ikääntyvä väestö, lapsirikkaat kunnat
- muuttoliike
- ulkomaalaisväestö
- ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus
- kiristynyt kuntatalous

Sosiaalitaito Oy:n hallinnollis-juridinen organisoituminen on valmis ja sosiaalialan osaamiskeskustoimintaan on palkattu henkilöstö siihen varatulla perusrahoituksella. Vuosi 2002 oli toiminta-alueeseen, toiminnan tavoitteisiin ja sosiaalialan verkostoon tutustumisen vuosi. Vuoden 2002 aikana tehtiin kuntien kehittämishankkeiden tavoitteita, rahoituslähteitä ja verkostoitumista sekä seudullista palvelujen ostoa ja myyntiä kartoittaneet selvitykset.

Sosiaalitaito Oy:n ensimmäisenä työntekijänä aloitti kehitysjohtaja Merja Salmi 15.4.2002. Projektipäällikkö Minna Huhtala aloitti tehtävässään 1.8.2002 ja projektipäällikkö Sanna Virolainen 4.11.2002.

Vuosi 2003 on keskeinen perustehtävän, toiminnan painopisteiden ja työnjaon määrittelyn ja konkretisoinnin vuosi. Vuonna 2003 Verkostoituvat erityispalvelut

(VEP) –hankkeen kanssa tehtävä yhteistyö on ollut keskeistä. VEP-hankkeen päättyessä sen tehtävät siirtyvät osaamiskeskuksille. Vuoden 2003 aikana tulee sosiaalialan osaamiskeskusten tehdä seudulliset suunnitelmat sosiaalialan erityispalvelujen tuottamisesta.

Sosiaalitaito Oy:n toiminnan sisällöllisinä painopisteinä ovat

- päihdehuollon palvelujen kehittäminen
- lasten ja perheiden palvelujen kehittäminen

Näiden lisäksi tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen sosiaalialalla ja sosiaalityön vaikuttavuuden, palvelujärjestelmien arvioinnin ja arviointimenetelmien kehittäminen sekä seudullisen ammatillisen yhteistyön ja palvelujen kehittäminen ja vakiinnuttaminen ovat kehitystyön keskeisiä kohteita.

3 Sosiaalitaito Oy:n tavoitteet ja toiminta-idea

Sosiaalitaito Oy:n tavoitteina on yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa tukea alueensa hyvinvoinnin edistämistä sosiaalialan osaamista vahvistamalla ja toimintaedellytyksiä parantamalla. Tähän pyritään selvittämällä, arvioimalla ja ennakoimalla sosiaalialan kehittämistarpeita sekä vahvistamalla jo olemassa olevaa sosiaalialan perus- ja erityisosaamista. Pyrkimyksenä on turvata sosiaalialan palvelujen, osaamisen ja asiantuntemuksen kehittyminen ja välittyminen sekä innovaatioiden syntyminen.

Sosiaalitaito Oy toimii verkostoja luovana ja dialogia ylläpitävänä solmutoimijana. Toimijana sille on luonteenomaista aktivointi ja motivointi, jossa korostuu toimintaa käynnistävä, luova ja kehittävä rooli. Keskeistä Sosiaalitaidolle on pyrkimys avoimeen ja laaja-alaiseen vuoropuheluun kaikkien toimintaympäristön keskeisten toimijoiden kanssa. Toiminta pohjaa vahvasti alueellisiin ja seudullisiin, käytännöstä nouseviin tarpeisiin, sektorirajat ylittävään monitieteiseen yhteistyöhön, pitkäjänteiseen ohjelmajohjaukseen yhteistyöhön sekä kumppanuuteen. Ohjelmajohjauksen yhteistyön tavoitteena on tuottaa alueella jo toteutettujen ja toteutumassa olevien kehittämisresurssien yhdistämisen tuloksena pitkän aikavälin seudullisia kehittämisohjelmia. Näin Sosiaalitaito Oy:n alueella voidaan toisaalta ylläpitää ja laajentaa paikallista kehittämistyötä, toisaalta yhdistää se koko aluetta hyödyntäväksi osaamis- ja tietopotentialiksi.

Sosiaalitaito Oy:n toiminta käynnistyy paikallisella tasolla ja paikallisista tarpeista. Sen yhteistyö, toiminta ja dialogi laajenevat eri tasoille ja sektoreille. Näitä tasoja voivat olla esim.

* **kunta:** kunnan sisäinen ja/tai kuntien välinen, sektorirajat ylittävä, käytännöstä nouseva verkostotyö ja osaamisen, tiedon ja hyvien käytäntöjen levittäminen (verkostot, työkokoukset, seminaarit, tapahtumat, hankkeet)

* **aluetaso:** sosiaalialan arviointi- ja kehittämistyön synergian lisääminen ja vahvistaminen (aluekehittämissopimus, olemassa olevan seudullisen yhteistyön vahvistaminen, sosiaalialan koulutus-, kehittämis- ja tutkimustahot: yliopistot, ammattikorkeakoulut, järjestöt, yksityiset palveluntuottajat, maakuntaliitto, lääninhallitus)

* **valtakunnan taso:** yleisiin hyvinvointi- ja sosiaalipoliittisiin tavoitteisiin vaikuttaminen ja sosiaalialan kansallisiin kehittämistehtäviin tarttuminen (kansallinen sosiaalialan kehittämisohjelma, valtakunnallinen sosiaalialan osaamiskeskustoiminta, yhteydet ministeriöihin, eduskuntaan, Stakesiin, Suomen Kuntaliittoon), kansainvälisen verkostoitumisen ja yhteistyön käynnistäminen (esim. tutkimukset).

Sosiaalitaito Oy:n toimintaa ohjaa ja linjaa yhtiön hallitus (liite 2), jossa on edustus alueen kunnista ja osaamiskeskuksen eri sidosryhmistä. Etelä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen toiminnan linjauksista vastaa ohjausryhmä (liite 3), jossa on kuntien alueellinen edustus sekä tärkeimpien sidosryhmien edustajat.

ESO:n kolmen alueellisen yksikön johtajat ja ESO:n kehityspäällikkö muodostavat operatiivisen johtoryhmän ja ESO:n suunnittelijat ja projektipäälliköt kokoontuvat säännöllisesti. Tämä lisäksi toimintaa ohjaavat eri hankkeiden ohjausryhmät, painopistealueiden mukaiset suunnittelijoiden ja projektipäälliköiden säännölliset yhteistyökokoukset sekä alueella jo toimivat muut yhteistyörakenteet.

Laaja-alaisempaa verkostona yhteistyö organisoituu sosiaalialan osaamiskeskusjohtajien kokouksina, vuosittaisina sosiaalialan osaamiskeskuspäivinä, neuvottelukunta- ja ohjausryhmätyöskentelynä sekä osallistumisena eri toimijoiden (Etelä-Suomen lääninhallitus, Uudenmaan liitto, Stakes, ministeriöt, Suomen Kuntaliitto jne.) yhteistyöhön.

4 Sosiaalitaito Oy:n toiminta vuosina 2003-2004

Sosiaalitaito Oy:n toimintamuodot, toiminnan sisällöt ja tavoitteet johdetaan toisaalta osaamiskeskuslaista ja asetuksesta, toisaalta kuntien paikallisista tarpeista. Sosiaalitaito Oy:n alueen kunnat ovat jo suunnitteluvaiheessa pohjustaneet niitä keskeisiä kehittämisen kohteita, joihin sen odotetaan vastaavan. Haasteet nousevat sosiaalialan lisääntyneistä paineista, asiakkuuksien monimutkaistumisesta, henkilöstön riittämättömyydestä ja resurssipulasta erityisesti pienten kuntien alueella.

Sosiaalitaito Oy on alla olevissa toiminnoissa sosiaalialan osaamiskeskusroolissa siten, että monien toimintojen päävastuullinen toimija on esim. kunta, oppilaitos, yliopisto, järjestöt, maakuntaliitto, lääninhallinto tms.

Tulevaisuudessa Sosiaalitaito Oy muodostaa alueen tutkimus-, kehittämis- ja koulutusasiiantuntijoista sosiaalialan kehittämistoimintaa hyödyttävän **resurssikeskusverkoston**.

4.1 Seudullinen yhteistyö

Sosiaalitaito Oy:n toiminnan keskeisenä tavoitteena on sisällyttää toimintaan **seudullisen kehittämistyön** näkökulma silloin, kun se on mielekästä. Siten toiminta on osa Sosiaalitaito Oy:n alueella tapahtuvaa seudullista kehittämistä (vrt. aluekehittäminen). Käytännössä se tarkoittaa esim. kehittämistyön kohdentamista alueellisesti hyödyttävien palvelujärjestelmien ja ratkaisujen kehittämiseen, sellaisten toimintatapojen kehittämistä, joilla on alueellista lisäarvoa ja jotka ovat levitettävissä, sekä alueellisten ja seudullisten yhteistyörakenteiden luomista ja vahvistamista.

Sosiaalitaito Oy osallistuu aktiivisena toimijana seudulla jo toimiviin verkostoihin ja yhteistyörakenteisiin, esim. aluekehittämislakiin pohjautuva seutuyhteistyö (Hiidenohjelma, KUUMA, Raasepori). Tämän lisäksi VEP-hankkeen tulosten ja yhteistyörakenteiden nivominen osaksi sosiaalialan osaamiskeskustoimintaa sekä alueellisen yhteistyön (esim. hankinnat, kilpailutus, ostot, myynnit) tiivistäminen ja seudullisten sopimusmallien luominen mm. yhteistyössä Suomen Kuntaliiton kanssa ovat tärkeitä tavoitteita. Sosiaalitaito Oy toimii yhteistyössä Uudenmaan liiton kanssa.

4.2 Sosiaalitaito Oy osaamisen areenana

Sosiaalialalla tarvittavan asiantuntemuksen kehittyminen ja välittyminen

*Vuonna 2003 jatketaan ja syvennetään verkosto- ja teematapaamisia keskeisten painopistealueiden mukaisesti, mm. lapset ja perheiden tukeminen, päihteet ja huumeet sekä erityispäivähoito. Sisällöllistä työn kehittämistä varten perustetaan **sosiaalityön yhteistyöryhmä**, johon kutsutaan kuntien johtavat sosiaalityöntekijät. Neuvottelukunnan tehtäviin kuuluu alueen sosiaalialan*

kehittämisen painopistealueiden määrittäminen, sosiaalialan vetovoimaisuuden edistäminen sekä laaja-alainen ja kuntarajat ylittävä sosiaalialan kehittämistyö sekä hyvien työkäytäntöjen jakaminen ja kehittäminen. Tämän lisäksi jatketaan yhteistyötä painopistealueiden mukaisessa **substanssien kehittämistyössä** esim. päihdetyöryhmä, lastensuojelutyöryhmä. Näiden tehtävänä on toisaalta sisällöllinen kehittämistyö, toisaalta seudullisen hanketyöskentelyn koordinointi laajemmiksi kokonaisuuksiksi, kehittämistyön tulosten levittäminen ja arviointi sekä sosiaalityön hiljaisen tiedon, kokemuksen ja hyvien käytäntöjen dokumentointi ja levittäminen. Tämän lisäksi osallistutaan alueella jo toimivien ryhmien ja yhteistyörakenteiden toimintaan.

Peruspalvelujen kehittyminen sekä erityisosaamista vaativien erityis- palvelujen ja asiantuntijapalvelujen kehittyminen ja välittyminen

Vuonna 2003 laaditaan **seudulliset suunnitelmat sosiaalialan erityispalvelujen tuottamisesta (VEP)**, **kartoitetaan erityispäivähoidon tila (VEP)**, VEP-sopimushankkeen levittäminen ja välittäminen kunnille sekä resursoidaan **aluekehittämislain** mukaisten seutujen kehittämistoimintaan mm. Hiiden-ohjelma, KUUMA ja Raasepori. Lisäksi hyödynnetään alueen verkostotapaamisia ja olemassa olevia yhteistyörakenteita esim. alueelliset sosiaalijohdon tapaamiset. Näiden lisäksi laajennetaan tietämystä alueen kolmannen sektorin toimijoista ja niiden tuottamista palveluista.

Sosiaalialan erityisosaamisen vahvistaminen

Välitetään valtakunnallista väestöpohjaa vaativat erityispalvelut valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti. Avataan aktiivinen yhteistyö Sosiaaliportin (eKonsultaatiohanke/Stakes) kanssa konsultaatiopankin sisällön tuottamisen ja käytön näkökulmasta. Näiden lisäksi ylläpidetään yhteistyötä muiden sosiaalialan osaamiskeskusten kanssa mm. erityisasiantuntijoiden konsultaatiopankit.

Sosiaalitaito Oy koulutuksen ja työelämän yhdistäjänä

Laajennetaan ja vakinaistetaan oppilaitosten ja yliopiston opiskelijoiden harjoittelu- ja opinnäyteyhteistyötä erilaisissa Sosiaalitaito Oy:n ja alueen kuntien projekteissa ja selvityksissä. Syksyllä 2003 käynnistetään **oppilaitosverkoston** toiminta. Verkoston tarkoituksena on tuottaa alan kehittämistyön synergiaetuja ja koordinoida alueella tehtävää koulutus-, tutkimus ja kehittämistyötä. Tuotetaan tutkimus- ja arviointiyhteistyötä, mm. Sosiaalityö poliisissa, Yksin ja yhdessä. Vuoden 2003 aikana harjoitteluyhteistyö on käynnistynyt ammattikorkeakoulun (DIAK) kanssa. Tämän lisäksi keskeisenä tavoitteena on laajentaa yhteistyö myös yliopistojen sosiaalityön opiskelijoiden harjoitteluun ja opinnäyteyhteistyöhön. Sosiaalitaito toimii myös aktiivisena linkkinä ja koordinoijana oppilaitosten ja työelämän eri foorumeilla.

4.3 Sosiaalitalo Oy tutkimuksen ja käytännön yhdistäjänä ja välittäjänä

Tutkimusyhteistyö

Vahvistetaan **yhteistyötä** laaja-alaisesti kaikkien alueella toimivien ammattikorkeakoulujen, yliopistojen ja järjestöjen kanssa. Tavoitteena on, että työelämälähtöinen tutkimustoiminta nivoutuu kiinteäksi osaksi Sosiaalitalo Oy:ssä tapahtuvaa kehittämistyötä. Tämän lisäksi toimitaan aktiivisena niissä uusissa aluevaltauksissa ja hankkeissa, joita alueen muut toimijat käynnistävät (esim. sosiaalitaloustieteen verkosto).

Kehittämisyhteistyö

Vuonna 2003 laaditaan yhteenveto alueen kunnissa suunnitelmissa olleista kehittämishankkeista (esim. lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisy), joista koottua tietoa hyödynnetään alueellisen kehittämistyön ja arvioinnin pohjana. Vuonna 2003 keskitytään hankkeiden yhteen saattamiseen, laajempien kehittämiskokonaisuuksien rakentamiseen sekä tarvittavan rahoituspohjan varmistamiseen. Käytännössä työ aloitetaan hyvien kehitettyjen toimintatapojen levittämällä, esim. hyvien työmenetelmien kehittämisen työpajat (4-5 krt/vuosi). Alueen kehittämistoiminnan kokoava ja ohjaava rooli vahvistuu koko ajan, kun Sosiaalitalolle kertyy tietoa alueella tapahtuneesta ja tapahtuvasta kehittämistyöstä ja tarpeista. Tämä tieto on pohjana alueella tapahtuvalle pitkäjänteiselle kehittämistyölle.

4.4 Sosiaalitalo Oy käytännön arjen työn ja kehittämistyön tukijana ja alan osaajien kohtaustapaikkana

Sosiaalitalo Oy:n yhteistyörakenteet ja verkostot tähtäävät käytännössä tehtävän työn tukemiseen. Tämän lisäksi Sosiaalitalo Oy:n henkilöstön osaamisen ja asiantuntemuksen vahvistaminen kohdentuvat arjen ja kehittämistyön yhteen nivomiseen. Käytännön esimerkkeinä tästä ovat työntekijöiden **vertaisfoorumit**, ja vuonna 2004 alkava mentorointiohjelma yhdessä Itä-Uudenmaan alueen kanssa.

4.5. Informaatioteknologian hyödyntäminen sosiaalialan kehittämistyössä

Sosiaalialan kehittämishankkeissa tietotuotannon kehittäminen on jäänyt taka-alalle. Yhteys palvelutuotannon kehittämisen, arvioinnin, jäsentämisen ja dokumentoinnin välillä on hämärä. Tietotuotanto ja sen jäsenyykset mallittavat kuitenkin koko palvelujärjestelmän kehittämistä sekä asiakas- että yhteisötasolla.

Riittävä, luotettava ja oikea-aikainen tieto ja sen hyvä hallinta on yksi sosiaalihuollon toiminnan ja sen kehittämisen edellytyksistä. Tiedon saannissa, prosessoinnissa ja käytössä on kuitenkin puutteita. Tiedon hallintaan kuuluu selkeä kuva tietotarpeista sekä suunnitelmat siitä, miten tietoa saadaan, säilytetään, käsitellään, suojellaan ja välitetään. Sosiaali- ja terveydenhuollossa on meneillään useita erilaisia alueellisen yhteistoiminnan ja saumattomien palveluketjujen kehittämishankkeita, joissa pitkälti keskitytään

järjestelmäkehitykseen mm. aluetietokannat, asiakastietojärjestelmät, sähköiset asiakirjat, sähköinen tunnistaminen ja tietoturallinen arkkitehtuuri.

Teknologian kehittäminen sosiaalialalla on osin keskittynyt käytössä olevaan teknologiaan ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseen, kuten apuvälineteknologiaan. Sosiaalialan ohjelmistokehitystyötä tekevät suuret yksittäiset kunnat ja ohjelmatoimittajat. Sosiaalihuollosta puuttuvat yhtenäisesti määritellyt luokitukset, käsitteet ja termit. Asiakasdokumenttien tuotannosta, hallinnasta ja arkistoinnista ei ole kansallisen tason ohjeistusta. Palvelusta dokumentoidaan se, minkä tietojärjestelmät ohjaavat dokumentoimaan. Siten tietojärjestelmien vaikutus sosiaalialan sisältöjen kehittämiseen on vahva.

*Sosiaalitalo Oy:n tehtävänä on **seudullisten yhteistyömahdollisuuksien kartoittaminen ja rakentaminen** (yhteiset tietotekniset ratkaisut ja hankinnat, jotka tukevat sosiaalialan seudullisten palvelujärjestelmien kehittämistä), **sosiaalihuollon prosessien nivominen osaksi tietoteknisten innovaatioiden tuottamista** (sellaisten järjestelmien luominen, jotka tukevat sosiaalihuollon asiakasprosesseja, nousevat niiden tarpeista, turvaavat tarpeellisen dokumentoinnin, tietosuojan jne.) sekä mm. **tilastotuotanto**.*

*Vuonna 2003 käynnistetään tietoteknologian kehittämistyön kohdentamisen, organisoimisen ja rahoituspohjan **selvitystyö**. Tämän lisäksi tiivistetään yhteistyötä Stakesin kanssa. Vuoden 2003 syksyyn mennessä **tietoteknologiaan liittyvä kehittämistyö hankkeistetaan** siten, että sille voidaan hankkia rahoitusta ja projekti voi käynnistyä 2004.*

5 Talous ja henkilöstö

Toiminnan virallisesti alkaessa vuoden 2002 alussa sosiaalialan osaamiskeskustoimintaan oli käytettävissä 3 miljoonaa euroa valtionavustusta, vuodelle 2003 avustus on samansuuruinen (samoin esitys vuodelle 2004). Avustus on kohdennettu lähinnä osaamiskeskusten perushenkilöstön palkkaukseen ja toimintakuluihin. Sosiaalialan osaamiskeskuksen saaman valtionavustusosuuden määrästä neljä viidesosaa muodostuu toiminta-alueen väestömäärän (asukasluku) ja yksi viidesosa pinta-alan (km²) perusteella.

Sosiaalitaito Oy:n valtionavustus on 147.504 €, kuntien osakepääoma on 70.000 € ja osakassopimuksen perusteella maksettava kuntien toiminta-avustus on 68.000 € vuodessa. Siten vuosittainen perusrahoitus on 215.504 €. Vuonna 2003 Sosiaalitaito Oy:n käytössä on edelliseltä toimintavuodelta tuloutettu 38.000 €. Osaamiskeskustoiminnan perusrahoitus on kohdennettu ydinhenkilöstön (3) palkkaukseen ja välttämättömään perustoimintaan. Sosiaalitaito Oy:n vakinaiseen henkilökuntaan kuuluvat tällä hetkellä kehitysjohtaja ja kaksi projektipäällikköä.

Perusrahoituksen lisäksi Sosiaalitaito Oy:n toiminnan rahoitus tulee hankerahoituksena verkostotoiminnassa mukana olevilta, kuten ministeriöiltä, Stakesilta, kunnilta ja muilta yhteisöiltä. Rahoituslähteet valikoituvat hankekohtaisesti. Vuoden 2003 aikana luodaan pohja toimivalle ja kestäväälle rahoituspohjalle. Pitkäjänteistä kehittämistyötä ylläpidetään ja varmistetaan perusrahoituksen turvin. Alueen innovointi, uuden osaamisen ja toimintatapojen kehittämistyöhön haetaan hankerahoitusta.

Sosiaalitaito Oy:n henkilöstön määrään, laatuun sekä jatkuvaan, systemaattiseen osaamisen ja työssä jaksamisen vahvistamiseen kiinnitetään huomiota. Osittain tämä tapahtuu jatkuvassa vuoropuhelussa muiden sosiaalialan osaamiskeskusten kanssa. Vakinaisen henkilöstön osalta osaamisen vahvistamisen tarpeet, toiveet ja toimenpiteet sovitaan henkilökohtaisissa kehityskeskusteluissa ja ne ovat yhteydessä valittuihin strategioihin ja toimintalinjoihin.

Vuonna 2003 vahvistetaan henkilöstön osaamista mm. arviointitutkimuksen ja soveltavan tutkimuksen hallinnassa, toimijaverkostojen haltuunotossa ja ylläpidossa, kehittämisprosessin ohjauksessa sekä ruotsin kielessä. Eri sisältöalueiden konferensseihin, seminaareihin ja koulutukseen osallistutaan tarvittaessa. Tämän lisäksi hyödynnetään kansalliset sosiaalialan foorumit.

Vuoden 2003 aikana palkataan työntekijä yleisiin toimisto- ja hankerutiineihin sekä rahoituspäätösten varmistuttua projektihenkilöstöä määrärajoiksi esim. sosiaalityö poliisissa, seudulliset suunnitelmat erityispalvelujen tuottamiseksi, lastensuojelun kriisipäivystyksen järjestäminen, tietoteknologian hyödyntäminen sosiaalialalla – selvitys ja hankkeistaminen. Tämän lisäksi erilaisten peruskartoitusten ja selvitysten tekemisessä hyödynnetään aktiivisesti ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen opiskelijoita ja harjoittelijoita.

6 Viestintä

Sosiaalitaito Oy:n viestinnän lähtökohtana on oma toiminta-ajatus ja työstettävä strategia. Viestinnässä Sosiaalitaito Oy on aktiivinen, aloitteellinen ja avoin. Viestinnän tavoitteena on tiedottaa Sosiaalitaito Oy:n toiminnasta sekä tuottaa ja levittää tietoa niin sosiaalialan osaamisen ja kehittämisen tarpeista kuin mahdollisuuksistakin sekä Sosiaalitaidon omasta työstä ja sen tuloksista esim. hyvistä käytännöistä sekä selvitysten ja tutkimusten tuloksista.

Tiedottamisen tärkein kohderyhmä on kuntien sosiaalialan ammattilaiset, sosiaalijohto, päättäjät ja vaikuttajat. Tämän lisäksi tiedottamisella vaikutetaan mm. valtakunnan ja alueen päättäjiin tuomalla esille ajankohtaista tietoa sosiaalialan henkilöstön ja alueen väestön hyvinvoinnin tilasta. Viestinnän kautta luodaan ja vahvistetaan kuvaa sosiaalialasta aktiivisena, kehittyvänä ja uutta luovana toimijana ja alueellisena vaikuttajana. Siten Sosiaalitaito Oy osaltaan toimii myös aktiivisena alan imagonrakentajana.

Ulkoisessa viestinnässä pääpaino on sosiaalialan ammattilaisille ja keskeisille yhteistyötahoille ja sidosryhmille sekä päättäjille tiedottamisessa. Ulkoisen viestinnän keinoja ovat mm. tiedotteet, seminaarit ja tilaisuudet, kirjoittaminen paikallisiin, ammatillisiin ja tieteellisiin julkaisuihin sekä sähkö- ja kirjepostiyhteydet. Näiden lisäksi yhdyshenkilö- ja asiantuntijaverkoston muodostaminen, ajan tasalla pitäminen ja huolto on tärkeää alueellisen viestinnän onnistumiseksi.

Sosiaalitaito Oy:n www-sivuja (www.sosiaalitaito.fi) kehitetään ja laajennetaan jatkuvasti. Sosiaalitaito Oy:n ekstranet-ratkaisu kytketään osaksi Stakesin kehitteillä olevaa Sosiaaliporttia (kansallinen sosiaalialan portaali). www-sivusto toimii ajan tasalla olevana viestinvälittäjänä, joka kertoo mm. osaamiskeskuksen ja muiden alan toimijoiden järjestämistä tilaisuuksista, seminaareista ym. toiminnasta ja julkaisuista. Artikkeleiden julkaisemisessa tehdään myös yhteistyötä muiden sosiaalialan osaamiskeskusten ja yhteistyökumppaneiden kanssa (esim. yliopistot, tieteelliset tutkimusseurat, ammattikorkeakoulut, järjestöt), joilla on jo vakiintunutta julkaisutoimintaa. Tämän lisäksi tiedotteet, esitteet, posterit, raportit, hankesuunnitelmat toimivat tiedonvälittämisen keinoina.

7 Toiminnan arviointi ja kehittäminen

Toiminnan jatkuvaa arviointia ja kehittämistä tehdään sekä valtakunnallisessa sosiaalian osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunnassa, jossa kunkin osaamiskeskuksen ulkoinen arviointi käsitellään, sekä hallitustyöskentelyssä ja henkilökunnan omassa keskustelussa ja työohjauksessa. Tämän lisäksi toiminnan arviointia tapahtuu ESO:ssa ja valtakunnallisissa sosiaalian osaamiskeskustapaamisissa.

Toiminnan arvioinnissa ja kehittämisessä käytetään tarvittaessa ulkopuolista asiantuntemusta.

8 Etelä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen (ESO) toiminta

ESO (Etelä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus) on verkosto-organisaatio, joka muodostuu kolmesta alueyksiköstä: Pääkaupunkiseudun yksikkö (Espoo, Helsinki, Kauniainen, Vantaa) , Päijät-Hämeen ja Itä-Uudenmaan yksikkö sekä Sosiaalitalo Oy – Socialkompetens Ab (Länsi- ja Keski-Uusimaa). Vuosina 2002-2003 ESO:a hallinnoi Helsingin yliopiston aikuiskoulutuskeskukseen kuuluva Tutkimus- ja koulutuskeskus Palmenia, joka hallinnoi myös Pääkaupunkiseudun sekä Päijät-Hämeen ja Itä-Uudenmaan yksiköitä.

ESO:n yhteistyöverkoston kuuluvat keskeisesti:

- Alueen 46 kuntaa
- Alueella toimivat sosiaalialan järjestöt
- Helsingin yliopiston sosiaalipolitiikan ja varhaiskasvatustieteen laitokset (kasvatustieteellinen tiedekunta) sekä Tutkimus- ja koulutuskeskus Palmenia, yliopiston aikuiskoulutuskeskus
- Ammattikorkeakoulut Arcada, Diakonia-ammattikorkeakoulu, Lahden ammattikorkeakoulu, Laurea, Stadia, Helia, SydVäst
- Itä-Uudenmaan liitto, Päijät-Hämeen liitto ja Uudenmaan liitto
- Etelä-Suomen lääninhallitus
- ministeriöt
- Stakes
- Suomen Kuntaliitto

ESO:n toimintaa ohjaa ohjausryhmä, jonka tehtäviä ovat toiminnan kokonaissuunnittelu, painopistealueiden nimeäminen sekä toiminnan seuranta. Ohjausryhmä päättää valtionavustuksen jakamisesta sekä ESO:n yhteisten työntekijöiden valinnasta.

Vuoden 2003 aikana suunnitellaan ja päätetään ESO:n pysyvä hallintomalli.

9 Yhteystiedot

Sosiaalitaito Oy – Socialkompetens Ab
Järvenpääntie 640
04400 Järvenpää

puh. + 358 9 862 00 600

faksi. +358 9 862 00 666

email. info@sosiaalitaito.fi ja etunimi.sukunimi@sosiaalitaito.fi

www-sivut. www.sosiaalitaito.fi

Minna Huhtala
projektipäällikkö
puh. + 358 9 862 00 633
gsm. + 358 400 42 88 33

Sanna Virolainen
projektipäällikkö
puh. + 358 9 862 00 644
gsm. + 358 400 88 66

Merja Salmi
kehitysjohtaja
puh. + 358 9 862 00 622
gsm. +358 40 720 2500

Liite 1

Valtakunnallinen osaamiskeskusneuvottelukunta

Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunnan tehtävänä on:

- Muodostaa osaamiskeskustoiminnan valtakunnalliset linjaukset.
- Huolehtia kunkin osaamiskeskuksen erityisistä painoalueista, sopimisesta sekä muutoinkin yhteen sovittaa ja tukea osaamiskeskusten toimintaa.
- Lausuntoja antamalla tai muutoin ottaa kantaa periaatteellisesti tärkeisiin osaamiskeskustoimintaa tai osaamiskeskusten hallintoa koskeviin kysymyksiin.
- Tarvittaessa tehdä ehdotuksia lainsäädännön kehittämiseksi.
- Sopia valtakunnallista väestöpohjaa edellyttävien erityisosaamista vaativien erityispalvelujen ja asiantuntijapalvelujen turvaamista koskevasta työnjaosta sekä huolehtia näiden palvelujen järjestämistä ja tuottamista koskevien sopimus- ja rahoitusmenettelyjen kehittämisestä.
- Osaamiskeskustoiminnan arvioinnin järjestäminen
- Huolehtia laissa ja asetuksessa erikseen määriteltyjen Pohjanmaan maakuntien osaamiskeskuksen ja Pohjois-Suomen osaamiskeskusten erityistehtävien (pohjoismainen yhteistyö ja saamenkielisen väestön palvelut) seuraamisesta ja edistämisestä.

SOSIAALIALAN OSAAMISKESKUSTOIMINNAN NEUVOTTELUKUNNAN KOKOONPANO

Puheenjohtaja:

Martti Lähteinen, sosiaalineuvos, sosiaali- ja terveysministeriö

Varapuheenjohtaja:

Sirkka-Leena Hörkkö, ylitarkastaja, opetusministeriö

Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, osaamiskeskuksen johtaja Tarja Kauppila

Henkilökohtainen varajäsen: professori Juha Hämäläinen

Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, professori Petri Kinnunen

Henkilökohtainen varajäsen: kehitysjohtaja Kaisa Kostamo-Pääkkö

Pohjanmaan maakuntien sosiaalialan osaamiskeskus, sosiaalijohtaja Juha Karvala

Henkilökohtainen varajäsen: yksikön johtaja Merja Joutsen Onnela

Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, johtaja Markus Hemmilä

Henkilökohtainen varajäsen: tutkimuspäällikkö Marit Holmberg

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, johtaja Marja Heikkilä

Henkilökohtainen varajäsen: sosiaalijohtaja Risto Kortelainen

Ruotsinkielinen sosiaalialan osaamiskeskus, sosiaali- ja terveysjohtaja Märta Marjamäki

Henkilökohtainen varajäsen: sosiaalijohtaja Stefan Näse

Häme-Satakunnan sosiaalialan osaamiskeskus, osaamiskeskuksen johtaja Lasse Rautniemi

Henkilökohtainen varajäsen: professori Tarja Pösö

Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, sosiaalijohtaja Niina Korpelainen

Henkilökohtainen varajäsen: koulutusjohtaja Anita Sipilä

Etelä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, kehitysjohtaja Merja Salmi

Henkilökohtainen varajäsen: kehityspäällikkö Matti Tuusa

Jäsenet:

Matti Heikkilä, ylijohdaja, Stakes

Henkilökohtainen varajäsen: johtaja Terhi Lönnfors, Stakes

Riitta Särkelä, toiminnanjohtaja, YTY/Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto

Henkilökohtainen varajäsen: toimitusjohtaja Lasse Murto, YTY/Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto

Kyösti Urponen, professori, Valtakunnallinen sosiaalityön yliopistoverkosto SOSNET

Henkilökohtainen varajäsen: professori Marjo Kuronen, Valtakunnallinen sosiaalityön yliopistoverkosto SOSNET

Päivi Rinne, koulutusohjelmavastaava, Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen verkosto

Henkilökohtainen varajäsen: yksikön johtaja Jari Helminen, Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen verkosto

Anna-Raija Nummenmaa, professori, Varhaiskasvatuksen yliopisto-opetus

Henkilökohtainen varajäsen: yliassistentti Kirsti Karila, Varhaiskasvatuksen yliopisto-opetus

Rolf Eriksson, kehityspäällikkö, Suomen Kuntaliitto

Henkilökohtainen varajäsen: Heli Sahala, erityisasiantuntija, Suomen Kuntaliitto

Elli Aaltonen, sosiaalineuvos, Itä-Suomen lääninhallitus

Henkilökohtainen varajäsen: Risto Kapari, Länsi-Suomen lääninhallitus

Sihteerit:

Neuvottelukunnan sihteerinä toimii erikoistutkija Pirjo Marjamäki, sosiaali- ja terveysministeriö.

Lisäksi sosiaalialan osaamiskeskusten johtajat vuorottelevat sihteeristössä neuvottelukunnan sopimassa järjestyksessä.

Liite 2

Sosiaalitalo Oy – Socialkompetens Ab:n hallitus**Varsinaiset jäsenet**

Kirsi Mononen, puheenjohtaja, Uudenmaan liitto
Varpu-Leena Aalto, Keravan kaupunki
Auli Lindroos, Pohjan kunta
Mikko Malkavaara, DIAK (Diakonia-ammattikorkeakoulu)
Markku Niskala, Karjalohjan kunta
Eija Rinta, Laurea-ammattikorkeakoulu
Jukka Salminen, Järvenpään kaupunki
Ossi Savolainen, varapuheenjohtaja, Hyvinkään kaupunki
Maritta Törrönen, Helsingin yliopisto, sosiaalipolitiikan laitos

Varajäsenet

Håkan Forstén, Kirkkonummen kunta
Mervi Herola, Nurmijärven kunta
Aino-Maija Luukkonen, Lohjan kaupunki
Arja Yliluoma, Tuusulan kunta

Liite 3

Etelä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen ohjausryhmä

Ohjausryhmän puheenjohtaja, lääninsosiaalitarkastaja Leena Kirmanen,
Etelä-Suomen lääninhallitus

Sosiaali- ja terveysjohtaja Varpu-Leena Aalto, Keravan kaupunki

Hallintojohtaja Kirsi Mononen, Uudenmaan liitto

Toimistopäällikkö Riitta Halttunen-Sommardahl, Helsingin kaupunki

Professori Juhani Hytönen, Helsingin yliopiston varhaiskasvatuksen laitos

Rehtori Arvo Ilmavirta, Lahden ammattikorkeakoulu

Palvelujohtaja Anna-Kaisa Kajuutti, Porvoon kaupunki

Suunnittelupäällikkö Ritva Kuikka, Espoon kaupunki

Tutkimusjohtaja Leena Matikka, Kehitysvammaliitto

Rehtori Pauli Niemelä, Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveysjohtaja Sirkka-Liisa Pylväs, Lahden kaupunki

Yliopistonlehtori Pirkko-Liisa Rauhala, Helsingin yliopiston sosiaalipolitiikan laitos

Kehittämispäällikkö Satu Siikander, Vantaan kaupunki